

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

12 ноември 2014 година *

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Компетентност в областта на родителската отговорност — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Член 12, параграф 3 — Дете на родители, които нямат сключен брак — Пророгация на компетентност — Липса на друго свързано висящо дело — Приемане на компетентността — Оспорване на компетентността на юрисдикция от страна, която е сезирала същата юрисдикция“

По дело C-656/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Nejvyšší soud (Чешка република) с акт от 12 ноември 2013 г., постъпил в Съда на 12 декември 2013 г., в рамките на производство по дело

L

срещу

M,

в присъствието на:

R,

K,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: M. Pešič, председател на състава, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (докладчик) и C. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за M, от E. Zajíčková, advokátka,

— за R и K, от Z. Kapitán, advokát,

* Език на производството: чешки.

— за чешкото правителство, от М. Smolek и J. Vlácil, в качеството на представители,

— за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от А.-М. Rouchaud-Joët и J. Hradil, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа L, майка на децата R и K, и г-н M, техния баща, по повод на упражняването на родителските права върху тези деца, които се намират с майка им в Австрия, докато баща им живее в Чешката република.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 2201/2003

- 3 Съображения 5 и 12 от Регламент № 2201/2003 гласят:

„(5) За да се гарантира равенството на всички деца, настоящият регламент обхваща всички решения относно родителската отговорност, включително мерките за защита на детето, независимо от каквато и да е връзка с брачното производство.

[...]

(12) [Правилата] за определяне на компетентността по делата за родителската отговорност, [установени с настоящия регламент], са оформени в светлината на [висшия] интерес на детето и особено на критерия на близостта. Това означава, че компетентността на първо място трябва да [имат юрисдикциите на] държавата членка [по] обичайното пребиваване на детето, освен в няко[и] случаи на промяна на пребиваването на детето [или] по силата на споразумения между носителите на родителската отговорност“.
- 4 Член 1 Регламент № 2201/2003 уточнява неговото приложно поле. Той предвижда по-конкретно:

„1. Настоящият регламент се прилага [...] по граждански дела, отнасящи се до:

[...]

б) определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност.

2. В делата по смисъла на параграф 1, буква б) може, по-специално, да се разглежда:

а) правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения;

[...]

3. Настоящият регламент не се прилага за:

[...]

а) задълженията за издръжка;

[...]“.

5 Член 2, точка 7 от Регламента определя за целите на този регламент понятието „родителска отговорност“ като „всички права и задължения, отнасящи се до [личността] или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на [действащо] споразумение. Терминът включва правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето“.

6 Глава II от Регламент № 2201/2003, озаглавена „Компетентност“, се състои от три раздела. Раздел 1 от нея, озаглавен „Развод, законна раздяла на съпрузите и унищожаване на брака“, обединява членове 3—7 от този регламент. В член 3 от него са посочени критериите, които основно служат за определяне на юрисдикциите на държавите членки, компетентни да разглеждат делата за развод, законна раздяла на съпрузите и унищожаване на брака. Член 7 от него урежда субсидиарната компетентност в областта на развода, законната раздяла на съпрузите и унищожаването на брака.

7 Раздел 2 от същата глава II от Регламент № 2201/2003 относно компетентността в областта на родителската отговорност съдържа членове 8—15. Член 8, озаглавен „Обща компетентност“, гласи:

„1. Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран.

2. Параграф 1 се прилага при спазването на условията на членове 9, 10 и 12“.

8 Член 12 от този регламент, озаглавен „Пророгация на компетентност“, предвижда в параграф 1, че „[с]ъдилищата на държавите членки, които са компетентни по силата на член 3 по молбите за развод, законна раздяла [или] унищожаване на брака са компетентни по всички въпроси, които се отнасят до родителската отговорност, свързани с тази молба“, когато предвидените в него условия са изпълнени.

9 В член 12, параграф 2 от Регламент № 2201/2003 е уточнено:

„Компетентността по параграф 1 се прекратява [...]:

а) [когато] решението, с което се допуска или отхвърля молбата за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, [придобие сила на пресъдено нещо];

б) в случаите, когато производството по отношение на родителската отговорност е все още висящо към датата по смисъла на буква а), [в момента, в който] решение[...] [относно родителската отговорност придобие сила на пресъдено нещо];

в) [когато] производствата по смисъла на букви а) и б) са приключили по друга причина“.

10 Съгласно член 12, параграф 3 от този регламент:

„Съдилищата на държавите членки също са компетентни по отношение на родителската отговорност в производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1, когато:

а) детето има [тясна] връзка с тази държава членка [по-специално поради това], че единият от носителите на родителската отговорност има обичайното си местопребиваване в тази държава членка, или че детето е гражданин на тази държава членка;

и

б) компетентността на съдилищата е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от [всички страни в производството] към момента на сезирането на съда и е във висш интерес на детето“.

11 Член 15 от Регламент № 2201/2003, озаглавен „Прехвърляне в съд, който е по-подходящ за разглеждането на делото“, уточнява условията, при които по изключение юрисдикциите на държава членка, които са компетентни по съществото на делото, могат да прехвърлят посоченото дело или отделна част от него на юрисдикцията на друга държава членка, с която детето има особена връзка и която те считат за по-подходяща да разгледа делото.

12 Член 16 от този регламент, озаглавен „Сезиране на съда“, гласи:

„1. По смисъла на настоящия член, съдът се смята за сезиран [...]:

а) към момента на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение в съда, при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за връчването на съответните документи на ответника;

или

б) ако документът трябва да бъде връчен преди да бъде депозиран в съда, към момента, когато бъде получен от органа, компетентен да извърши връчването, при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за депозирането на документа в съда“.

Регламент (ЕО) № 4/2009

13 Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, стр. 1 и поправки в ОВ L 131, 18.5.2011 г., стр. 26, в ОВ L 8, 12.1.2013 г., стр. 19 и в ОВ L 281, 23.10.2013 г., стр. 29) се прилага съгласно член 1, параграф 1 „към задълженията за издръжка, произтичащи от семейни, родствени, брачни отношения или отношения по сватовство“.

14 Член 3 от този регламент, озаглавен „Общи разпоредби“, съдържа следното:

„Компетентни по искове за задължения за издръжка в държавите членки са:

[...], или

г) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка допълва този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните“.

Чешкото право

15 Член 39, параграф 1 от Закон № 97/1963 за международното частно право и процесуалното право гласи:

„В областта на упражняването на родителските права и даването на издръжка за малолетни и непълнолетни деца, както и в други дела относно малолетни и непълнолетни деца, ако последните са чехословашки граждани, компетентността на чехословашките съдилища е установена, дори те да живеят в чужбина. [...]“.

16 Член 104, параграф 1 от Гражданскопроцесуалния кодекс предвижда:

„Когато не е изпълнена задължителна процесуална предпоставка, съдът прекратява производството. Ако съдът не е компетентен да разгледа делото или ако то трябва да се предхожда от друго производство, съдът препраща делото на компетентния орган, след като определението за приключване на производството придобие сила на пресъдено нещо, като правните последици от подаването на жалбата (исковата молба) се запазват“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

17 От акта за преюдициално запитване следва, че г-жа L и г-н M, които нямат сключен брак, имат заедно две деца, R и K. Тези две деца са родени в Чешката република и са граждани на тази държава членка. До февруари 2010 г. родителите и техните деца живеят в Чешката република. От същия месец февруари г-жа L работи в Австрия и децата живеят ту с майка си, ту с баща си, който живее и работи в Чески Крумлов (Чешка република).

18 На 20 май 2012 г. г-жа L регистрира местоживеенето на децата в Австрия и през септември същата година заявява на г-н M, че децата няма да се върнат в Чешката република. Към този момент децата ходят на училище в Австрия. Въпросът дали преместването на децата в Австрия е било извършено със съгласието на г-н M е обсъждан в рамките на производство относно упражняването на родителските права върху децата.

19 На 26 октомври 2012 г. г-н M сезира Okresní soud (районен съд) в Чески Крумлов с искане за „определяне на режима на личните отношения между родителите и децата“, за да получи родителските права върху децата и издръжка.

20 На 28 октомври 2012 г., в нарушение на сключеното с г-жа L споразумение, г-н M не ѝ връща децата, които са били при него.

21 На 29 октомври 2012 г. г-жа L също подава искане до Okresní soud в Чески Крумлов, с цел да получи родителските права върху децата и издръжка. По-късно тя подава същото искане до австрийските юрисдикции.

- 22 На 1 ноември 2012 г. по силата на привременна мярка, приета от Okresní soud на Чески Крумлов, децата са върнати на майка им в Австрия и започват да ходят на училище там. С решение от 12 декември 2012 г. Krajský soud (окръжен съд) на Ческе Будейовице (Чешка република) потвърждава тази привременна мярка.
- 23 С решение от 1 февруари 2013 г. Okresní soud на Чески Крумлов установява, че не е компетентен, и прекратява производството в съответствие с член 104, параграф 1 от Гражданскопроцесуалния кодекс на основание, че тъй като към момента, в който е бил сезиран, местоживеенето на децата е било в Австрия по силата на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, компетентни са австрийските юрисдикции.
- 24 По инициатива на г-н М на 19 март 2013 г. централният австрийски орган получава молба за връщане на децата в приложение на Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца (Сборник с договори на Обединените нации, том 1343, № 22514).
- 25 С решение от 11 април 2013 г. Krajský soud на Ческе Будейовице изменя решението на Okresní soud на Чески Крумлов от 1 февруари 2013 г., поради което производството не е прекратено. Тази юрисдикция счита, че международната компетентност на чешките юрисдикции е установена по силата на член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 с оглед на това, че децата имат тясна връзка с Чешката република, двамата родители са приели международната компетентност на тези юрисдикции, също както назначеният по-късно в рамките на производството настойник на децата, и че компетентността на Okresní soud на Чески Крумлов е в интерес на децата.
- 26 Що се отнася по-специално до въпроса за приемането на международната компетентност на чешките юрисдикции, Krajský soud на Ческе Будейовице отбелязва, че молбата на г-н М от 26 октомври 2012 г. е подадена до чешка юрисдикция, че на 29 октомври 2012 г. от своя страна г-жа L е подала молба до същата юрисдикция и че едва по-късно тя е изтъкнала, че г-н М е трябвало да сезира австрийските юрисдикции, и е подала молба до австрийска юрисдикция.
- 27 Г-жа L подава касационна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция и иска тя да спре изпълнението на решението на Krajský soud на Ческе Будейовице. Това искане е уважено с решение от 31 юли 2013 г.
- 28 В подкрепа на жалбата си г-жа L изтъква по-конкретно че в случая не е изпълнено предвиденото в член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 условие за приемане на международната компетентност на чешките юрисдикции. Тя подала своето искане до Okresní soud на Чески Крумлов по съвет на чешката служба за правна и социална закрила на децата, тъй като не знаела къде се намират децата ѝ. Тя сезирала и компетентните власти в Австрия и след като на 31 октомври 2012 г. всички обстоятелства ѝ станали известни, тя изразила ясно несъгласието си относно международната компетентност на чешките юрисдикции.
- 29 Запитващата юрисдикция отбелязва, че от една страна, съгласно тълкуване, което безспорно е твърде ограничително, но позволява да се гарантира пълното действие на член 15 от Регламент № 2201/2003, би могло да се счита, че член 12, параграф 3 от същия регламент допуска, подобно на параграф 1 от този член, пророгация на компетентност само в полза на юрисдикцията, която вече е сезирана с искане за развод или за унищожаване на брака, когато нейната компетентност се основава на член 7 от този регламент. От друга страна, би могло да се приеме, че член 12, параграф 3 може да се приложи дори при липсата на всяко друго производство, свързано с производството относно упражняване на родителските права върху децата.

- 30 Освен това тази юрисдикция иска да се установи дали може да се приеме, че при конкретните обстоятелства от страна на г-жа L е имало „изрично или по друг недвусмислен начин“ приемане на компетентността на чешките юрисдикции. Тя сочи, че Krajský soud на Ческе Будейовице е направил извод относно приемането от г-жа L на компетентността на чешките юрисдикции от подаденото от последната искане до Okresní soud на Чески Крумлов на 29 октомври 2012 г. При все това запитващата юрисдикция сочи, че не е убедена в недвусмисления характер на подобно волеизявление. Тя отбелязва по-специално, че с оглед на обстоятелствата по делото изглежда, че г-жа L е подала искане до Okresní soud на Чески Крумлов вероятно само с цел да получи информация за положението на децата. Затова запитващата юрисдикция счита, че в случая не е имало подобно приемане. В това отношение тя сочи също, че с първото си процесуално действие в рамките на започнатото от г-н М производство г-жа L е оспорила компетентността на сезирания съд.
- 31 След като констатира, че Съдът все още не е дал тълкуване на член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003, Nejvyšší soud (Върховният съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 12, параграф 3 от [Регламент № 2201/2003] да се тълкува в смисъл, че предоставя компетентност за провеждане на производство в областта на родителската отговорност и в случаи, когато няма друго висящо свързано производство (тоест „производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1“)?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Трябва ли член 12, параграф 3 от [Регламент № 2201/2003] да се тълкува в смисъл, че за „[и]зрично или по друг недвусмислен начин“ приемане се счита и хипотезата, в която страната, която не е инициирала производството, подаде на свой ред искова молба по същото дело, но впоследствие в рамките на първото си процесуално действие изтъкне липсата на компетентност на съда в производството, образувано преди това по искане на другата страна?“.

Производство пред Съда

- 32 По искане на запитващата юрисдикция определеният съдебен състав преценява необходимостта настоящото дело да бъде разгледано по реда на спешното производство по член 107 от Процедурния правилник на Съда. След изслушване на генералния адвокат посоченият съдебен състав решава да не уважи това искане.
- 33 С решение от 8 януари 2014 г. председателят на Съда постановява настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано с предимство в приложение на член 53, параграф 3 от Процедурния правилник.

По преюдициалните въпроси

- 34 Най-напред е важно да се припомни, че съгласно член 2, точка 7 от Регламент № 2201/2003 понятието „родителска отговорност“ обхваща отнасяща се до личността или имуществото на дете съвкупност от права и задължения, предоставени на физическо лице по силата на съдебно решение или със закон и включващи по-конкретно правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето. Г-жа L и г-н М спорят по-конкретно относно правото на упражняване на родителски права върху техните деца, поради което разглежданият в делото по главното производство спор попада в приложното поле на посочения регламент в съответствие с член 1, параграф 1 и параграф 2, буква а) от него.

35 Обстоятелството, че главното производство се отнася и до искане за издръжка, е без значение в това отношение. Наистина в приложение на член 1, параграф 3, буква д) от Регламент № 2201/2003 издръжките са изключени от приложното поле на този регламент. При все това член 3, буква г) от Регламент № 4/2009 предвижда, че може да е компетентна да се произнесе по искове за задължение за издръжка в държавите членки юрисдикцията, която е компетентна по силата на закона на съда да разгледа иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка е акцесорно спрямо този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните. В приложение на тази разпоредба компетентната юрисдикция по силата на член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 е по принцип компетентна и да се произнесе по искане за издръжка, което е акцесорно на иска за родителската отговорност, с който е сезирана.

По първия въпрос

36 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска за целите на производство в областта на родителската отговорност да се установи компетентността на юрисдикция на държава членка, различна от тази по обичайното местопребиваване на детето, дори когато пред избраната юрисдикция няма никакво друго висящо производство.

37 Г-н М, представителят на R и K, както и чешкото и полското правителство изтъкват, че на този въпрос следва да се отговори утвърдително. Обратно, Европейската комисия поддържа, че той трябва да получи отрицателен отговор, като уточнява, че висящото производство, с което производството в областта на родителската отговорност е свързано, трябва да бъде производство, различно от посочените в член 12, параграф 1 от Регламент № 2201/2003.

38 Съгласно постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба на правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейното съдържание, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част (решения Merck, 292/82, EU:C:1983:335, т. 12 и Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, т. 33 и цитираната съдебна практика).

39 В това отношение следва да се припомни, че член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 предвижда, че съдилищата на държавите членки са компетентни по отношение на родителската отговорност „в производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1“ от същия член, когато, от една страна, детето има тясна връзка с тази държава членка, по-специално поради това че единият от носителите на родителската отговорност има обичайното си местопребиваване в тази държава членка или че детето е гражданин на тази държава членка, и от друга страна, компетентността на съдилищата е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от всички страни в производството към момента на сезирането на съда и е във висш интерес на детето. В параграф 1 от същия член се уточнява, че съдилищата на държавата членка, които са компетентни по силата на член 3 от същия регламент да се произнесат по молбите за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, са компетентни по всички въпроси, които се отнасят до родителската отговорност, свързани с тази молба, когато са изпълнени предвидените в него условия.

40 Следователно сам по себе си текстът на член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 не позволява да се определи дали, за да може да се приложи предвидената в тази разпоредба прерогатива на компетентност, е необходимо юрисдикцията, в полза на която се иска прерогативата на компетентност, да е вече сезирана с друго дело.

- 41 Все пак по отношение на контекста, в който се вписва член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003, следва да се отбележи, че тази разпоредба представлява, заедно с предвидената в параграф 1 от същия член, една от двете предоставени с този регламент възможности за пророгация на компетентност в областта на родителската отговорност.
- 42 Що се отнася до член 12, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, от текста на тази разпоредба ясно следва, че предоставената с нея възможност за пророгация на компетентност може да е в полза само на юрисдикциите на държавата членка, в която е упражнена компетентността по силата на член 3 от същия регламент за произнасяне по молба за развод, законна раздяла или унищожаване на брака на съпрузите. От своя страна, параграф 2 от този член 12 уточнява в кой момент упражнената в съответствие с посочения параграф 1 компетентност се прекратява, тоест когато решението, с което се допуска или отхвърля молбата за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, придобие сила на пресъдено нещо или, в случай че производство по отношение на родителската отговорност е все още висящо към посочената по-горе дата, когато решението относно родителската отговорност придобие сила на пресъдено нещо, или още, в двата посочени по-горе случая, с прекратяването на производството поради друга причина.
- 43 Няма обаче никаква равностойна на този параграф 2 разпоредба за предоставената с член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 възможност за пророгация на компетентност.
- 44 Освен това Съдът вече е постановил, че компетентността по въпросите на родителската отговорност, пророгирана на основание член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 в полза на юрисдикция на държава членка, сезирана по взаимно съгласие от носителите на родителската отговорност, отпада с постановяване на влязло в сила решение по това производство (решение E, C-436/13, EU:C:2014:2246, т. 50). Това предполага, че компетентността на избраната юрисдикция може да бъде пророгирана дори само за да се разгледа подобно производство в областта на родителската отговорност.
- 45 От предходното следва, че пророгацията на компетентност, предвидена в член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 в областта на родителската отговорност, може да се приложи, без да е необходимо това производство да е свързано с друго вече висящо производство пред юрисдикцията, в полза на която е поискана пророгацията на компетентност.
- 46 В това отношение следва да се отбележи, че това е единственото тълкуване, което не накърнява полезното действие на тази разпоредба. Всъщност свеждането на нейното приложно поле до положения, в които производството в областта на родителската отговорност може да се свърже с друго вече висящо производство, би намалило значително възможностите за използване на посочената пророгация, като се има предвид това, че необходимостта да се образува производство в областта на родителската отговорност може да възникне независимо от всяко друго производство.
- 47 Това тълкуване също е единственото, което гарантира зачитането преследваните с Регламент № 2201/2003 цели.
- 48 Така, от една страна, съгласно съображение 12 от Регламент № 2201/2003 установените в него правила за компетентност са създадени в зависимост от висшите интереси на детето, и по-специално в зависимост от критерия за близост. От това следва, че Регламентът възприема концепцията, че висшият интерес на детето трябва да бъде водещ (вж. в този смисъл решение Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, т. 51). Както обаче бе установено в точка 46 от настоящото решение, да се свежда възможността за използване на предвидената в член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 пророгация на компетентност само до случаите, в които производството в областта на родителската отговорност може да се свърже с друго

производство, би изключило използването на посочената прерогатива в множество положения, при все че тази прерогатива на компетентност би могла да отговаря на висшите интереси на засегнатото дете.

- 49 В това отношение е важно да се подчертае, че както следва от член 12, параграф 3, буква б) от Регламент № 2201/2003 — който при всички случаи поставя приложимостта на предвидената в този параграф прерогатива на компетентност не само в зависимост от изричното или по друг недвусмислен начин приемане на посочената прерогатива от всички страни в производството към датата на сезиране на юрисдикцията, но също и от това компетентността на юрисдикциите на избраната държава членка да е в съответствие с висшия интерес на детето — използването на тази прерогатива не може в никакъв случай да противоречи на този висш интерес.
- 50 От друга страна, съображение 5 от Регламент № 2201/2003 предвижда, че с оглед на гарантирането на равенството на всички деца този регламент обхваща всички решения относно родителската отговорност, включително мерките за защита на детето, независимо от каквато и да е връзка с брачно производство. Изключването на всякаква възможност за прерогатива на компетентност в областта на родителска отговорност единствено поради това че посоченото производство не може да бъде свързано с друго вече висящо производство би попречило на пълното постигане на тази цел. Това би било така по-специално ако, както предлага запитващата юрисдикция, изразът „производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1“ по член 12, параграф 3 от този регламент се схващало като имащо предвид молбите за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, за които компетентността на държава членка е определена не по силата на член 3 от същия регламент, а по силата на друго правило за компетентност, предвидено в този регламент. Всъщност подобно тълкуване би изключило напълно възможността за прерогатива на компетентност в приложение на посочения параграф 3 за въпросите на родителската отговорност относно децата на родители, които нямат сключен брак или вече са получили развод, законна раздяла или унищожаване на брака, което би било в разрез с посочената цел за равенство на всички деца.
- 51 Освен това възприетото в точка 45 от настоящото решение тълкуване не може да накърни полезното действие член 15 от Регламент № 2201/2003, както предполага запитващата юрисдикция, тъй като този член уточнява, че се прилага само „по [...] изключение“. Следователно този член не би могъл да запълни празнотите с оглед на постигането на преследваните цели с Регламент № 2201/2003, които биха възникнали от тълкуване на член 12, параграф 3 от него, изключващо приложимостта на тази разпоредба при липсата на вече висящо производство, с което производството в областта на родителската отговорност може да се свърже.
- 52 С оглед на изложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска за целите на производство в областта на родителската отговорност да се установи компетентността на юрисдикция на държава членка, различна от тази по обичайното местопребиваване на детето, дори когато пред избраната юрисдикция няма никакво друго висящо производство.

По втория въпрос

- 53 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 12, параграф 3, буква б) от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че компетентността на юрисдикцията, сезирана от страна, за да разгледа спор в областта на родителската отговорност, е „изрично или по друг недвусмислен начин приета от [всички страни в производството]“, по смисъла на тази разпоредба, когато ответната страна в това

първо производство започне впоследствие второ производство пред същата юрисдикция и в рамките на първото си процесуално действие в първото производство повдигне възражение за липса на компетентност на тази юрисдикция.

- 54 Г-н М, както и представителят на R и K считат, че на този въпрос следва да се отговори утвърдително, докато чешкото правителство и Комисията считат тъкмо обратното.
- 55 Съгласно самия текст на член 12, параграф 3, буква б) от Регламент № 2201/2003 компетентността на избраната юрисдикция трябва да „е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от [всички страни в производството] към момента на сезирането на съда“. Член 16 от Регламента уточнява, че юрисдикция се счита за сезирана по принцип в момента, в който до нея е подадена искова молба или равностоен документ.
- 56 Така ясният текст на тази разпоредба във връзка с посочения член 16 налага да се докаже наличието на изрично или най-малкото недвусмислено съгласие относно посочената пророгация на компетентност между всички страни в производството, най-късно към датата на подаване на исковата молба или равностоен документ в избраната юрисдикция.
- 57 Явно това не е така, когато разглежданата юрисдикция е сезирана единствено по инициатива на една от страните в производството, друга страна в производството сезира по-късно същата тази юрисдикция с друг спор и тази друга страна оспорва още с първото си процесуално действие в рамките на първото производство компетентността на сезираната юрисдикция.
- 58 Следва да се добави, че когато юрисдикция е сезирана със спор в съответствие с член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003, висшите интереси на детето могат да бъдат гарантирани само с разглеждане във всеки отделен случай на въпроса дали исканата пророгация на компетентност съвпада с тези висши интереси и че пророгацията на компетентност по член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 важи само за конкретното производство, с което е сезирана юрисдикцията, чиято компетентност е пророгирана (вж. в този смисъл решение E, EU:C:2014:2246, т. 47 и 49).
- 59 От гореизложеното следва, че на втория въпрос следва да се отговори, че член 12, параграф 3, буква б) от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че не може да се счита, че компетентността на юрисдикцията, сезирана от страна със спор в областта на родителската отговорност, е била „изрично или по друг недвусмислен начин приета от [всички страни в производството]“ по смисъла на тази разпоредба, ако ответната страна в това първо производство впоследствие започне второ производство пред същата юрисдикция и в рамките на първото си процесуално действие в първото производство повдигне възражение за липса на компетентност на тази юрисдикция.

По съдебните разноски

- 60 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) **Член 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се**

отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, допуска за целите на производство в областта на родителската отговорност да се установи компетентността на юрисдикция на държава членка, различна от тази по обичайното местопребиваване на детето, дори когато пред избраната юрисдикция няма никакво друго висящо производство.

- 2) Член 12, параграф 3, буква б) от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че не може да се счита, че компетентността на юрисдикцията, сезирана от страна със спор в областта на родителската отговорност, е била „изрично или по друг недвусмислен начин приета от [всички страни в производството]“ по смисъла на тази разпоредба, ако ответната страна в това първо производство впоследствие започне второ производство пред същата юрисдикция и в рамките на първото си процесуално действие в първото производство повдигне възражение за липса на компетентност на тази юрисдикция.

Подписи